



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus Sodalitatis: Hoc Est: Christianarum Institutionum Libri quinque

Coster, Franciscus

Antverpiæ, 1587

Cap. I. De modo instituendæ confessionis, quæ octauo quoque die fieri solet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46553)

CHRISTIANARVM

INSTITVTIONVM

LIBER I.

CAPVT I.

DE MODO INSTITVENDAE

*Confessionis quae octauo quoque
die fieri solet.*



VRA eius qui crebro confitetur, versari debet ferè circa quatuor; examinationem conscientiae, dolorem peccatorum, ipsam confessionem, & propositum ac media emendationis.

De examinatione conscientiae.

QUI student puritati, & ad perfectiorem viuendi rationem, quàm vulgus hominum passim inire solet, aspirant; nõ solum de peccatis mortalibus (in quibus per gratiã Dei ferè abstinēt) sed etiam de venialibus euitandis, & affectionibus reformandis, & demum de imperfectionibus, quoad eius fieri possit, minuendis, sint solliciti; & teneram ac delicatam conscientiam (non tamen scrupulosam & anxiam) habeant oportet, vt vel minimos defectus obseruent, & in se ipsis persequantur. Qui autem in quotidiano examine vespertino distinctè, breuiter, & simul quae sunt eiusdem rationis

△

tionis

tionis peccata, scripto notaret, quæ cogitatione, locutione, opere, & omissione, cōtra Deū, proximos & seipsum admissa deprehenderet; non magnoperè noua egret discussione, cum est accedendū ad confessionem, sed quod notauit in memoriam redigat. Qui nō id annotauisset, cū se colligit, & ad confessionē parat, hoc infrā scriptum examen percurrat, & notet memoria, vel scripto, quod ad se pertinere iudicabit, nisi confessario aliud videretur, quòd propter nimiam & inutilem alicuius in ea parte sollicitudinē possit meritò accidere. Illi etiā, qui quotidie notant suos defectus, singulis mensibus vtiliter videtur huiusmodi examen lecturi; vt si quid minus diligenter obseruabant, in memoriam sibi redigant.

*Breue examen ad conscientiam discutiendam
accommodatum: Et primo de peccatis
commissis erga Deum.*

DE oratione debita vocali, & Missa dicta, vel audita, an attentè & deuotè se habuerit, nec ne; & an quid omiserit, aut repetierit, quod non oportebat.

An orationi mentali, meditationi, & examinationi conscientiae vacauerit vt oportet.

An ex verbo Dei audito, vel lecto, fructum capere studuerit.

De defectibus in confessione, & cōmunionē, & in specie de negligentia in se discutiendo, in contritione, in proposito & cura emendationis.

An in credendis, & insentiendo, & loquendo

do

INSTITUTIONVM LIB. I. §
do de Deo, & sanctis, se habuerit vt oportet.

An curiosus in his quæ sunt fidei perscrutandis, vel disputandis, & an supersticiosus fuerit; aut Deum miracula non necessaria expectando, tentauerit.

An sine necessitate, reuerentia, veritate & iustitia iurauerit; vel iuramentum aut aliquod votum implere omiserit.

De memoria, gratitudine, & gratiarum actione, pro beneficiis à Deo acceptis.

De memoria presentia Dei; & de directione vitæ, & omnium suarum actionum ad eius honorem & beneplacitum.

De desiderio gloriae, & dolore offensus Dei in se, & proximis.

De timore & reuerentia Dei; & an alio quouis timore omiserit, quæ Deo grata fore indicabat.

An in festis peculiari modo cultui Dei vacauerit; & in Ecclesiis, vel in rebus sacris, an reuerenter se habuerit.

An spem, vt oportet, constituerit in Deo, non alibi: & an petendo auxilium ad res & actiones suas eam exercuerit.

Erga proximos.

An charitatis affectu compassus sit malis, & concupierit bona suis proximis; & an oratione pro eis, & opere (cum se obtulit occasio) in his quæ ad animam, corpus, & famam pertinent, id ostenderit, nec ne.

An eorum iniurias condonauerit, & infirmita-

mitatem tolerauerit; an fuerit gratus in benefactores, an contra.

De non præstito consilio, vel admittitione, cum iuuare potuit, vel mste dato; aut etiã doctrina mala.

De admittitione, approbando quod non debuit.

An impatientia, verbo aut gestu, aut aliter offensa, vel quouis malo exemplo contra ædificationem aliorum quid fecerit.

An quenquam à meliori bono reuocauerit, vel ei causã peccati, dissolutionis vel imperfectionis fuerit.

An facilè de aliis suspicetur malè, & temerè iudicet.

De detractioe, attingendo defectus aliorum sine utilitate, & moderatone qua oportet, præsertim cū intèrione non bona; vel sine veritate aliquid mali nominis alicui conflando.

De irrisione & exprobratione defectuum.

De inuidia, non gaudento de auctoritate, doctrina, aut bonis alterius.

De affectibus humanis circa bella, Principes, consanguineos, patriam, vel certum aliquem locum, aut personam, non secundum charitatis & spiritus Dei ordinem moderatis.

De malè conseruatis rebus temporalibus hospitij, vel damno eis illato.

Circa obedientiam parentum, præceptorum, aliorumque superiorum, an promptè, & sine marmurationibus, quod præceptum est, exequutus sit.

AN

An de persona, & rebus superiorū, vt oportuit, senserit; & an quid dixerit, quod eorum auctoritatem, vel subditorum erga eos beneuolentiam imminuerit.

De interiori, & exteriori reuerētia erga superiores; & an eis contradixerit, ut molestus fuerit.

An celauerit eos, quæ nō oportuit, quod atinet ad se, vel alios.

Erga seipsum

Circa castitatem: An cogitatione, affectu, intuitu, verbo, aut ulterius progrediendo peccauerit.

An in quantitate cibi aut potus, aut desiderio sensualium aliorum, quàm quæ apponuntur, aut modo indecenti peccauerit: & sic de aliorum sensuum parum honesta libertate.

Circa superbiam: An reprehensus culpam agnouerit, an excusauerit.

An singularis videri voluerit in re aliqua, & aliis se prætulerit, vel eos contempserit.

An magni se faciat, & fieri velit in bonis animæ, corporis, vel externis, & libenter de rebus suis loquatur, & amplifcet quæ ad laudem faciunt, & demum vanè gloriatur.

An sibi nimis confidendo, exposuerit se periculo peccandi.

De ambitione: An aliis præesse voluerit, vel auctoritate antecellere; & an sibi aliquid usurpauerit in loco, & aliis ad honorem, vel imperium pertinentibus.

De pertinacia, de mendacio, de locutione

6 CHRISTIANARVM
nimia, vel inconsiderata, de risu, & defecti-
bus modestiæ.

De moribus iræ, vel impatientiæ. ¶
De debilitate animi in rebus aduersis, pu-
sillanimitate in arduis, & fastidio bonorum
operum. ¶

De somnolentia & negligentia, in me-
diis profectus spiritualis, in studiis vel aliis in
rebus, ad quas obligatur, & in tentationibus
excutiendis. ¶

De tarditate in bonis operibus suscipiendis;
de inconstantia in prosequendis, & consum-
mandis.

An in inspirationibus Dei respōderit, & ad in-
stitutum sui perfectionem, totiusq. amoris pro-
prij abnegationem aspirauerit. Tempus otio-
sis colloquiis, vel utcumq. inutiliter trauerit: vel
an contra plus satis laborauerit.

Si quod officium alicui propriū est, vel quis
defectus familiaris, eo applicet examen.

Non oportet autē in his, quæ dicta sunt, so-
las tentationes (nisi fortè cōsiliij gratia) confi-
teri, præsertim superatas, nec admodū impor-
tunas. Secus, si quis immoratus, vel delectatus,
& multò magis, si ad vltiora progressus sit.

*De dolore peccatorum ex amore filiali
comparando.*

Postquam pœnitens dictante & suggerente
conscientia, peccata post vltimā confessionem
admissa collegit; hoc vel simili exercitio ad do-
lorem caritate informatum se poterit excitare.
Post orationem, qua gratiam petet dolendi,

vt conuenit, de offensis in Patrē, & Deum sui
amantissimum; Primo erigat oculos mētis ad
Christum, expendens, quod ei, vt summæ san-
ctitati, omne peccatum magnoperè displiceat:
quid egerit, quid passus fuerit, vt ab eo nos li-
beraret, & ad suum obsequium & honorē, ad
præcepta sua obseruanda nos inflammaret, tot
beneficiis & propria vita ad id impensa.

Conuertat deinde oculos ad se, vt videat,
quid suo creatori & redemptori, & amatori di-
gnissimo debeat, & quo modo suo debito satisfac-
ecerit, & intuendo multitudinē grauitatem-
que suorum peccatorum, doleat de tanta mali-
tia, & ingratitudine sua, contra talem Patrem
ac Dominum, cui, cum se tantoperè amauerit
ac honorauerit, tam contraria retribuit.

Denuò conuertatur oculi ad Christū, eum
considerando vt mediatorem & satisfactorem
pro peccatis nostris, & eundē vt verum Deum
nostrum, & infinitæ misericordiæ: & petat, per
beatissimam eius matrem, & sanctos omnes,
vt dignetur offensas condonare, maculas pec-
catorū abstergere, peccatas eis debitas remittete,
prauas animi propēiones reformare, ea, circa
quæ contra suū honorē, proximorū & propriū
bonum defecit, supplere. Et proponēdo emen-
dationē, & gratiā ad eā petendo, semet ad do-
lorē, coniunctū cū spe obtinēde veniē, excitet.

De ipsa confessione.

Postmodum ad confessariū accedens, vtro-
que genu flexo, & nudo capite, facie, nō ad
vultum, sed ad latus confessarij versa, signans

§ CHRISTIANARVM
se cruce, dicat: *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen: Benedicite, pater.* & post benedictionem à Sacerdote datam, prosequatur confessionem generalem, vsq. ad verba, *Mea culpa, Mea culpa, &c.* tunc confiteatur sua peccata, atque obseruet hæc tria.

PRIMO: vt confessio sit integra, nullum peccatum sciēter reticēdo (nihil enim iuaret confessio, immo nouū peccatum sacrilegij ad vetera adderetur) descendendo ad speciem, & vbi oportet, numerū exprimendo, quoad poterit, & circumstantias, quæ aggrauant defectum, quæque augment, confitentis contritionem, & hoc in quibusdam, quæ accidunt, maioris momenti. Nam aliqua, vt defectus perfectionis, quæ non curantur, in genere dicere satis est.

SECUNDO: vt sit pura ab omni mēdacio & simulatione, quæ in negotio diuino impia esset. Res ergo dicantur sincerè, vt quisq. sibi conscius est: certa, vt certa: dubia, vt dubia: sit etiam pura ab excusationibus, & verbis superfluis, nec quicquam, quod ad rem non faciat, dicatur, nec peccatum aliorum, nec quisquam sine necessitate nominetur: & breuiter, quantum res patitur, se expediat pœnitens.

TERTIO, vt sit confessio humilis, & qui confitetur, memor sit, quod in præsentia sit Dei, à quo veniam impetrare debet: eiusq. vicarij. Ideò reuerentē se præbeat, & verbis utatur accusatoris sui, sine affectatione tamē, & dolore non ficto peccata sua enumeret.

Postremo subiungat clausulam generalem:
De

De his & omnibus peccatis meis alijs, contra Deum, proximum, & meipsum, dico meam culpam, meam maximam culpam, & precor sacratissimam virginem Mariam, & omnes sanctos & sanctas Dei, ut orent pro me ad Dominum Deum nostrum: & etiam te pater, petoq; absolutionem & penitentiam.

Postea deuote audiat, quicquid confessarius vel suadendo, vel exhortando dixerit, & deniq; pœnitentia cum absolutione accepta discedat.

De proposito ac medijs emendationis.

Post confessionem, denuo se colligat, ac tria obseruet, pœnitens.

PRIMO: pœnitentiam iniunctam, cū primum licebit, peragat, & propositum firmum renouet à peccatis, quæ confessus est, & ab omnibus alijs, cū auxilio Dei, abstinendi: & occasiones eorū, quoad eius fieri potest declinandi; & tum confidat peccata sibi omnia remissa esse per Dei bonitatem, supplente Sacramenti efficacia defectus, & imperfectiones admixtas.

SECVNDO: ad emendationem se cōuertat, & obseruando vnū aut duos dies defectus, eos potissimum, vnde forte alij nō pauci oriuntur, contra illos armetur, & remedia adhibeat tum communia: cuiusmodi sunt, primo, magna voluntas euitandi huiusmodi defectus, crebro reuocata in examine, & cum diuino auxilio ad hos extirpandos applicata. Secundo, sui ipsius reprehensio & castigatio, cū peccata acciderint. Tertio, memoria Christi presentis, & oratio ad eundem, præsertim cū quis impugnetur, aut in aliqua vsitati defectus occa-

*Quingue
generalia
remedia
euitandi
peccata.*

A s sione,

sione, quæ euitari non potest, versatur. Quarto, consideratio eorum quæ timorem excitât, vt mortis, iudicij, &c. vel amorem Dⁿⁱ: itē beneficiorum, promissionum, &c. Tum quinto, propria remedia, quæ iuxta consilium confessorij, vel superioris, adhibenda erunt. Vtraque autem cum animi magnitudine, & perseverantia, & spe victoriæ, in Christi favore fundata, sunt exercenda.

TERTIO: ad augmentum gratiæ se disponat, ante actæ vitæ offensas piis obsequiis compensare desideret in posterum; & ex memoria præteritorum malorum, ad bona consecranda, humilior & feruentior reddatur, &c.

CAPVT II.

ARGVMENTA POPVLARIA,
ad commendandam frequentem confessionem, per similitudines.

QUI confessionem peccatorum suorum diu differt, exponit se magno periculo grauissimæ pœnæ post mortem sufferendæ, si subitò (quod fieri subinde solet) eum mori contingeret. Qui autem sæpè confitetur, ab eo periculo est liber. Sicut ergo si Rex, cui multi ciues multa deberent, ingressus ciuitatem, omnibus offerret debitorum remissionem, qui ad eum accederent chirographum petaturi, quamdiu in ea ciuitate ageret, post discessum tamen nulla sperata condonatione, sed ad vltimum vsq. denarium cogēda solutione: nemo esset, qui non statim ad impetrandū gratis